

Pohjois-Karjalan

TALOUSKATSAUS

2 • 2009 marraskuu

- Muovituotteiden valmistus
- Metalliteollisuus
- Puun sahaus
- Puutavaran valmistus
- Kivituotteiden valmistus
- Kauppa
- Rakentaminen
- Majoitus- ja ravitsemistoiminta
- Elintarviketeollisuus
- Yksityiset terveys- ja sosiaalipalvelut
- Televiestintä, ohjelmistot ja tietopalvelut
- Hallinto- ja tukipalvelut
- Kuljetus ja varastointi

Joko talouden heikkeneminen jäi taakse?

Pohjois-Karjalan talouskatsaus on uudistunut noudattamaan vuoden 2008 toimialaluokitusta. Tilastokeskuksen uusi toimialaluokitus on aikaisempaa luokitusta tarkempi ja huomioi esimerkiksi koneiden valmistukseen liittyvät palvelut omana toimialanaan. Näkyvin muutos aikaisempiin talouskatsauksiin on kuviodien perusvuoden muuttuminen vuodeksi 2005.

Liikevaihdon lasku oli alkuvuonna 2009 Pohjois-Karjalassa jyrkempää kuin maassa keskimäärin. Liikevaihdon negatiivista muutosta osattiin odottaa ja 19,5 prosentin lasku on erittäin karu tulos. Koko maassa liikevaihto laski lähes yhtä paljon eli 17,8 prosenttia.

Lasku näkyy erityisesti teollisuudessa. Metallissa liikevaihdon vähennys oli peräti 40 prosenttia. Koko teollisuuden lasku oli 30 prosentin tasoa, mikä tarkoittaa lähes 400 miljoonaa euroa.

Myönteisiäkin yllätyksiä saatiin. Liikevaihto oli kasvussa monen vaikean vuoden jälkeen muovituotteiden valmistuksessa. Koulutus sekä terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluissa kasvu oli alkuvuosipuoliskolla yli 6 prosenttia.

Tilastokeskuksen mukaan Pohjois-Karjalan tehdasteollisuuden vientiliikevaihdon negatiivinen kehitys oli koko liikevaihdon laskua jyrkempää. Vientiliikevaihto väheni alkuvuosipuoliskolla 36,8 prosenttia, kun koko maan tasolla tehdasteollisuuden vientiliikevaihto laski 31,8 prosenttia.

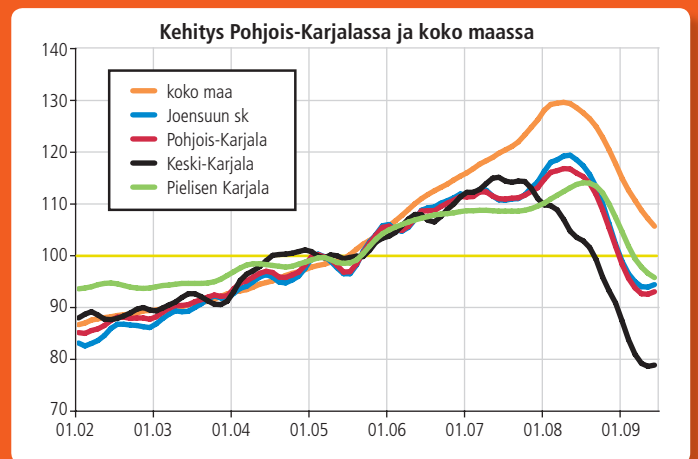
Kaikkien toimialojen henkilöstömäärä pieniä maltillisemmin kuin liikevaihtolukujen perusteella olisi voinut pelätä. Henkilöstömäärän lasku oli rajuinta Keski-Karjalassa 5,8 prosentin vauhdilla, koko maakunnassa vähennystä tuli 3,3 prosenttia. Vaikka lomautuksia ja irtisanomisiakin on koettu, yritykset ovat myös lisänneet henkilöstönsä osaamisen tasoa koulutuksilla ja näin ollaan valmiimpia uuteen kasvuun.

Tarkastelujakson loppuvaiheessa aleneva kehitys näytti pysähtyvän ja jopa kääntyvän nousuun. Joko syvin vaihe ohitettiin, selviää seuraavassa talouskatsauksessa keuhällä 2010.

Matti Kuosmanen

Pohjois-Karjalan talouskatsaustyöryhmän puheenjohtaja

Liikevaihto

Maan sisäinen eriytymiskehitys jatkui alkuvuonna 2009

Pohjois-Karjalan talouskehitys oli vuoden 2009 alkupuoliskolla heikompi kuin koko maassa. Kaikkien toimialojen liikevaihto väheni edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna lähes 20 %, mikä on noin pari prosenttiyksikköä koko maata suurempi pudotus. Näin ollen jo pitkään jatkunut aluetalouksien eriytyvä kehitys sai jatkoa myös talouden taantumana myötä.

Merkittävin selittävä toimiala huonommassa kehityksessä oli teollisuus, minä notkahdus oli peräti lähes kolmannes johtuen erityisesti viennin selvästä pudotuksesta. Teollisuuden sisällä metsäsektorin vaikeudet jatkuivat ja lisäksi maakunnan merkittävä toimiala metalli "sukelsi" peräti 40 % liikevaihdossa. Teollisuuden ilonaihe oli muovituotteiden valmistus, mikä jatkoi kasvuaan ainoana teollisuuden sektorina.

Teollisuuden lisäksi muista merkittävistä toimialoista rakentamisen liikevaihto sen sijaan aleni koko maan tahtiin ja ilahduttavasti tukku- ja vähittäiskaupan liikevaihdon lasku jäi koko maata vähäisemmäksi. Kaupan kehitykseen on vaikuttanut erityisesti Joensuun palvelutarjonnan laajentuminen.

Yritysten liikevaihtojen lasku ja tulosten heikkenemiset näkyivät myös verojen alenemisena, yhteisverojojen tuotot laskivat maakunnassa reilut 40 %. Konkurssien määrä Pohjois-Karjalassa nousi alkuvuonna 35 % vuoden 2008 tasoon nähden, mikä on täsmälleen samanlainen kehitys kuin koko maassa. Yritysten perustamisessa talouden taantuma ei ole näkynyt aivan samalla tavalla, sillä vuoden ensimmäisellä neljänneksellä perustettiin uusia yrityksiä 10 % edellisvuotta vähemmän, yrityksiä maakunnassa on noin 8000 kpl.

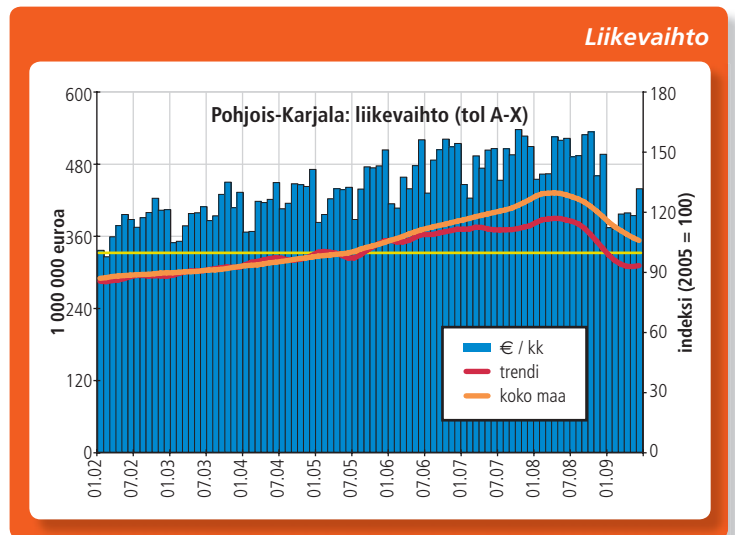
Alueellisesti Pielisen Karjalan liikevaihdon aleneminen -12 % jäi selvästi Joensuun seutua -20 % ja Keski-Karjalaa -25 % pienemmäksi, mikä näkyi myös työttömyyden muutoksessa. Elokuun loppuun ajoittuvan tarkastelun perusteella työttömien määrä kasvoi vuoden takaiseen verrattuna 22 % koko maakunnassa siten, että Pielisen Karjalassa kasvu oli noin 9 %. Maakunnan työttömyysaste oli koko alkuvuoden aikana keskimäärin 16,1 %, selvästi koko maan korkein. Koko maan vastaava luku oli 9,6 % ja esimerkiksi Kainuussa 15,1 % ja Lapissa 14,3 %.

Teollisuuden ja rakentamisen vähenemisen myötä erityisesti miesten työttömyys on kasvanut selvästi ja lisäksi nuorten tilanne on heikentynyt nopeasti. Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömien määrä on kasvanut 41 % vuoden takaiseen verrattuna.

Koko maan taantumana myötä muuttoliike on vähentynyt ja Pohjois-Karjalan nettomuuttotappio pienentynyt edellisvuosiin verrattuna. Myös luonnollinen väestökehitys on ollut aiempaa parempi.

Niinpä väestön vuositason tarkasteltava vähenemismuutos on pudonnut alle 300:n asukkaan, kun vielä vuonna 2006 väheneminen oli yli tuhannen asukkaan luokkaa. Pohjois-Karjalassa oli syyskuun lopussa 165 975 asukasta.

Seppo Tiainen

KEHITYS POHJOIS-KARJALASSA 1.-6.2009/1.-6.2008

Liikevaihto

	Henkilöstömäärä muutos %	Liikevaihto 1000 e		Muutos	
		1.-6.2009	1.-6.2008	1000 e	%
Koulutus sekä terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut (tol P+Q)		48 268	45 486	2 782	6,1
Muovituotteiden valmistus (tol 222)	-7,5	90 638	87 803	2 835	3,2
Terveydenhuolto: yksityiset (tol Q)		43 939	43 614	324	0,7
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (tol I)	-3,0	50 355	50 149	206	0,4
Kiinteistöalan toiminta (tol L)	1,9	30 010	30 282	-271	-0,9
Televiestintä, Ohjelmistot ja tietopalvelutoiminta (tol 61-63)	1,3	66 424	67 314	-891	-1,3
Elintarviketeollisuus (tol 10-12)	0,6	114 728	117 767	-3 039	-2,6
Tieteellinen tutkimus ja tekninen testaus (tol 72, 712)	-0,5	3 014	3 145	-131	-4,2
Palvelut (tol G-U)	-0,3	1 159 250	1 266 035	-106 785	-8,4
Tukku- ja vähittäiskauppa (tol G)	-3,3	740 188	815 698	-75 510	-9,3
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (tol M+N)	1,8	91 574	105 183	-13 609	-12,9
Rakentaminen (tol F)	-7,6	227 762	271 085	-43 323	-16,0
Kuljetus ja varastointi (tol H)	-7,4	91 546	109 895	-18 350	-16,7
Kaikki toimialat yhteensä (tol A-X)	-3,3	2 371 901	2 947 212	-575 311	-19,5
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (tol 33)		28 779	36 465	-7 686	-21,1
Kivien leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely (tol 237)	-6,4	24 578	32 077	-7 499	-23,4
Tietokoneiden ym. Valmistus (tol 26-27)	-11,1	40 229	54 010	-13 781	-25,5
Jalostus (tol BC+DF)	-11,5	1 106 614	1 529 949	-423 334	-27,7
Metallituotteiden valmistus (tol 25)	-11,4	103 599	144 289	-40 690	-28,2
Puun sahaus höyläys ja kyllästys (tol 161)	-12,2	94 119	132 595	-38 475	-29,0
Koko teollisuus (tol BCD)	-13,0	883 281	1 260 106	-376 825	-29,9
Teollisuus (tol C)	-13,5	784 842	1 162 587	-377 745	-32,5
Puutavaran valmistus (tol 162+310)	-25,5	46 292	74 342	-28 050	-37,7
Metalliteollisuus (tol 24-30)		236 267	395 883	-159 616	-40,3
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (tol 28)	-21,8	87 930	187 906	-99 976	-53,2

Tällä purkutyömaalla Lasse Korhonen ja Minimurskaus Oy aikovat todistaa miten paljon edullisempi heidän murskaustapansa on verrattuna kaivinkoneella pulverointiin.

Minimurskaus Oy torjuu taantumaa

Rääkkyläläinen **Lasse Korhonen** perusti viime helmikuussa kahden yrittäjäystävänsä kanssa betonin, tiilien ja asfaltin murskaukseen erikoistuneen Minimurskaus Oy:n. Rääkkyläläis-tohmajärveläinen yritys työllistää kaksi ulkopuolista henkilöä ja työmaat ovat ympäri Suomea.

Taantumasta huolimatta Lasse Korhonen sekä yhtiökumppanit **Esa Majoinen** ja **Taisto Martikainen** luottivat bisnesideaansa, perustivat Minimurskaus Oy:n, eivätkä pelänneet puolen miljoonan euron koneinvestointeja.

– Suomessa ei ole aikaisemmin edes ollut sellaisia laitteita, joilla asfalttia olisi kesällä voinut murskata, tietää Korhonen.

Nyt sellaiset koneet on Minimurskaus Oy:llä. Uudet koneet löytyivät Itävallasta. Yritys sai TE-keskukselta tukea investointeihinsa.

– Sijaitsemme Keski-Karjalassa, joka on erityistukialuetta. Olen kyllä kuullut selän takana jupinoita tukien saamisesta. Minulla ei ole asiasta oman tunnon tuskia, koska kuka hyvänsä olisi voinut keksiä saman idean ja hakea EU:lta tukia sille. Maksan verot omaan kuntaan ja työllistän ihmisiä. Lisäksi työt ovat pääsääntöisesti muissa maakunnissa, joten haen rahaa sieltä tännepäin, tilittää Korhonen.

– Tämä on meidän osaltamme taantumun torjuntaa, hän napauttaa.

Kuluja voidaan estää

Lasse Korhonen kritisoi suomalaista tapaa purkaa ja rakentaa. Suomessa purjetut osat perinteisesti toimitetaan pois rakennuspaikalta. Kaatopaikoilla betonijätteitä käsitellään tai sitten ne läjitetään sellaisenaan. Kaikki tämä tuo lisäkustannuksia.

– Miksi tehdä ylimääräisiä kuluja, kun ne voidaan estää? Meidän liikuteltavat koneemme tulevat purkutyömaalle. Ainesta ei tarvitse välttämättä siirrellä min-

nekään, vaan ne saadaan murskauksen jälkeen hyötykäyttöön samalle työmaalle esimerkiksi pihan ja teiden pohjiin, selittää Lasse Korhonen.

Minimurskaus Oy:n koneilla betonin saa murskattua jopa 0-16 millimetrin raekokoon. Murskauskoneen perään voidaan liittää erillinen seulayksikkö, jota voi käyttää myös mullan seulontaan.

Kalusto liikkuu helposti

Lasse Korhonen luettelee Minimurskaus Oy:n kaluston liikkuvan seuraavaksi Vaasa-Tampere-Savo-Helsinki-akselilla. Työaluetta on koko Suomi.

– Emme ole saaneet vielä markkinointiamme kuntoon. Tieto meistä on vielä tässä vaiheessa levinnyt puskaradion kautta. Seuraavat kaksi kuukautta on kuitenkin jo myyty, toteaa Korhonen tyytyväisenä.

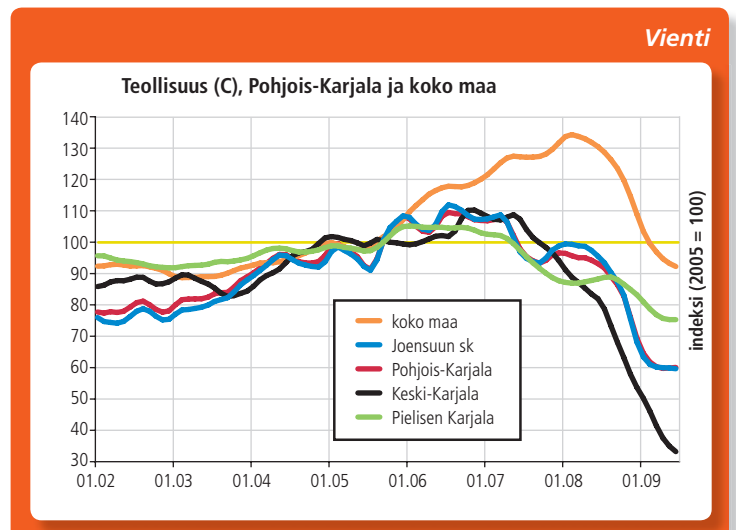
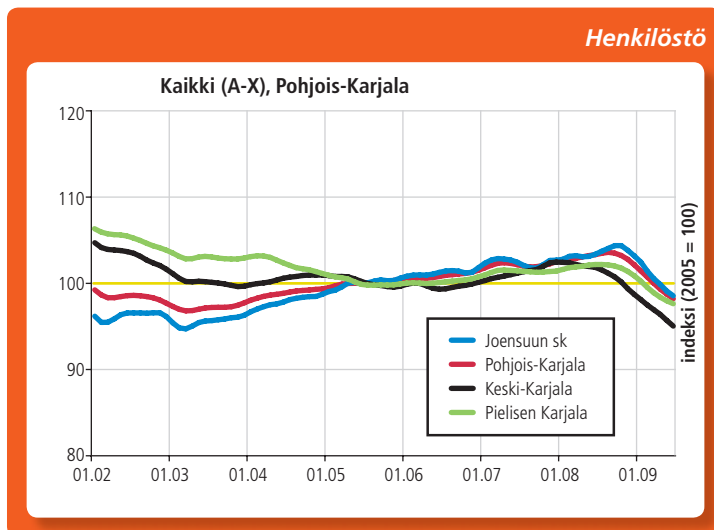
Koska työ on ripoteltuna pitkin Suomenniemeä, Minimurskaus Oy:ssä seuraava vaihe on ketjuttaa työt niin, että se on logistisesti järkevää.

– Kalustoamme on helppo liikutella. Siihen ei tarvita esimerkiksi ylipainolupia.

EU vaatii kierrätystä

Ympäristölait tiukkenevat koko ajan. Oman lisänsä säädöksiin ja direktiiveihin tuo EU.

– Suomi on sitoutunut EU:ssa nostamaan energiatehokkuutta ja kierrätystä. Näitä asioita on pakko toteuttaa eli meillä todellakin pitäisi riittää töitä. Uusia suunnitelmia on, lupaa Korhonen.

Nousee

Kuvaa muutosta ajalta 1.-6/2009 edellisen vuoden vastaavan ajankohdan lukuihin.

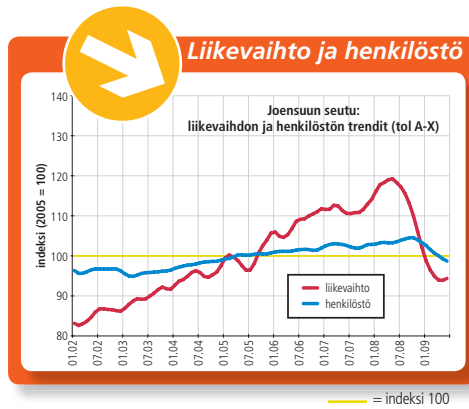
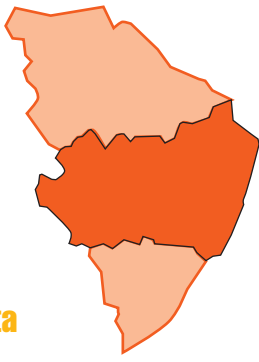
Ennallaan

Laskee

Indeksi 100 on vuosi 2005. Vuoden 2008 tiedot tarkentuvat vuoden 2009 loppuun asti. Henkilöstömäärä = yrityksissä tehdyt henkilötyövuodet eli ns. kokopäivätyölliset työntekijät. Ei sisällä alkutuotantoa ja julkista sektoria. Toimialanumerointi on Tilastokeskuksen TOL-luokituksen mukainen. Tilastokeskuksen suhdannetiedoissa Perlos luetaan sähköteknisten tuotteiden valmistukseen.

Joensuun seutukunta

Keski-Karjalan seutukunta

Jalostus romahti ja muovi kehittyi Joensuun seudulla

Joensuun seudulla kaikkien toimialojen liikevaihto on pudonnut hieman yli 20 %. Toimialoittain tarkastellessa vaikein tilanne on koneiden ja laitteiden valmistuksessa, jossa yli puolet liikevaihdosta on kaikonnut taivaan tuuliin. Positiivista kerrottavaa on sen sijaan muovituotteiden valmistuksesta, jossa kasvua oli lähes 11 %.

Vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta on Joensuun seudulla muutama toimiala, jotka ovat pystyneet kasvattamaan liikevaihtoaan vuoden ensimmäisen kuuden kuukauden aikana verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon.

Positiivisinta kehitys on ollut muovituotteiden valmistuksessa (+ 10,7 %). Kasvun on mahdollistanut koulutus sekä terveyden- ja sosiaalipalveluiden alan (+ 9,9 %) sekä terveydenhuollon (+ 8,4 %) kasvu. Joensuun seudun muovialallaan on erikoistumista juuri näiden kasvavien alojen tuotteiden valmistukseen. Tämän harvinaiseksi jäävän positiivisen kehityksen rinnalle löytyy vielä yksi valon pilkahdus. Majoitus ja ravitsemustoiminta on päässyt hiuksen hienosti plussan puolelle, kasvun ollessa + 0,5 %.

Kaikilta muilta toimialoilta uutiset ovat synkempiä. Vaikein tilanne on koneiden ja laitteiden valmistuksessa, jossa 53,6 % väheneminen liikevaihdosta on ajanut alan syvään ahdinkoon. Samoin on metalliteollisuuden laita, jossa vähennystä on 40,4 %.

Kovinkaan paljon helpompaa ei ole ollut puutavaran, puutuotteiden ja huonekalujen valmistuksessa (-35,5%), tietokoneiden yms. valmistuksessa (-26,7 %) eikä puun sahaus, höyläykessä ja kyllästykessä (-24,2 %). Hivenen pienemmillä liikevaihdon vähenemisillä ovat selvinneet rakentaminen, kuljetus ja varastointi, koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus sekä hallinto ja tukipalvelutoiminnot, kaikissa pudotus on ollut n. 15 %. Maalis-

kuun lopulta saakka seisonut Enocellin sellutehdas on vaikeuttanut merkittävästi puuteollisuuden sekä kuljetusalan tilannetta. Seisokki on vaikuttanut suoraan ja välillisesti jopa tuhanteen työpaikkaan.

Palveluala, joka tähän saakka on pärjännyt varsin hyvin, on päätynyt lähes kymmenen prosentin laskuun. Myös kauppa on kokenut taloudellisen tilanteen vaikeutumisen, laskua on ollut reilut kymmenen prosenttia. Melko tasaista on ollut ohjelmistoalalla, kiinteistötoiminnoissa, elintarviketeollisuudessa ja tieteellisessä tutkimuksessa. Näiden alojen kehitys on ollut vain muutaman prosentin miinuksella.

Kun tilastoja tarkastelee euromääräisesti, voi todeta, että suurin lovi Joensuun seudun tulovirtoihin on tullut jalostuksesta. Prosentuaalisesti liikevaihdon vähennys on ollut 28,9 %, mutta euroilla laskettuna jalostus on aiheuttanut noin 72 % kaikkien toimialojen yhteenlasketusta liikevaihdon laskusta (rahassa noin 330 miljoonaa euroa miinusta). Jalostus pitää sisällään koko teollisuuden, jossa laskua oli 31,5 % ja rakentamisen, jossa laskua 16,7 prosenttia.

Kaikesta huolimatta taistelutahto on Joensuun seudulla vahva ja onneksemme yritykset ovat taloudellisesti pääosin kunnossa. Tämä taantuma ohjaa nyt yrityksiä hakemaan uusia liiketoimintamalleja ja alueita. Me olemme mukana tässä kehitystyössä.

Pekka Nuutinen, toimitusjohtaja, JOSEK Oy

Keski-Karjalan suurimmat murrokset

Keskikarjalaiset yritykset kärsivät äkillisestä rakennemuutoksesta ja talouden taantumasta: liikevaihto on laskenut kaikilla päätoimialoilla. Koko teollisuuden liikevaihto on jäänyt lähes 40 % edellisvuoden alkupuoliskoa pienemmäksi. Lisäksi sekä palveluiden että rakentamisen liikevaihto on supistunut 10 %. Ainoa liikevaihtoaan kasvattanut toimiala on koulutus sekä terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut.

Käänte huonompaan tuli päätoimialoista ensimmäisenä teollisuudessa, jossa liikevaihto supistui ensimmäisen kerran jo vuoden 2007 lopussa. Palvelualojen taite oli vuotta myöhemmin ja rakentamisessa vasta tämän vuoden alussa. Eniten taantumasta ovat kärsineet puu- ja metallitoimialat, jotka ovat perinteisesti Keski-Karjalan vahvoja toimialoja.

Suurin liikevaihdon pudotus on ollut koneiden ja laitteiden valmistuksessa, jonka liikevaihto on reilusti puolittunut. Kokonaisuudessaankin metalliteollisuuden liikevaihto väheni yli 50 %. Kun metallin toimialat kasvattivat liikevaihtojaan vuonna 2008, näkyy taantumana vaikutus selvästi seudun metalliyrityksissä.

Puun sahaus ja höyläys vähenee edelleen jo pidemmän trendin mukaan: parin vuoden takaisesta liikevaihto on pienentynyt lähes kolmasosaan. Samoin puutavaran valmistuksen liikevaihto on supistunut yli 40 %.

Lähes edellisen vuosipuolikkaan kaltaisiin liikevaihtoihin on päästy majoitus- ja ravitsemustoiminnoissa sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnoissa,

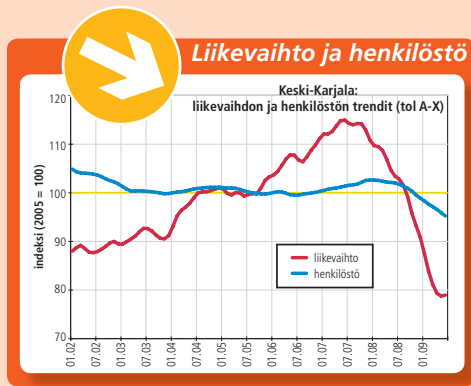
KEHITYS JOENSUUN SEUTUKUNNALLA 1.-6.2009/1.-6.2008

Liikevaihto

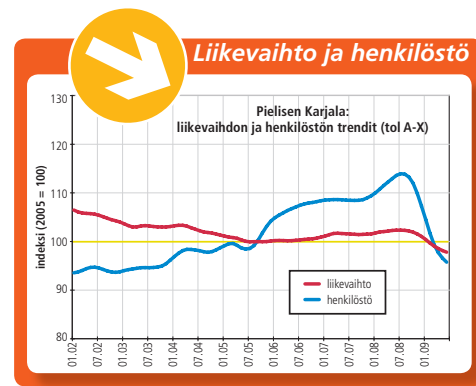
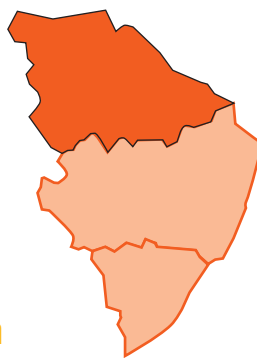
	Liikevaihto 1000 e		Muutos	
	1.-6.2009	1.-6.2008	1000 e	%
Muovituotteiden valmistus (tol 222)	73 441	66 369	7 072	10,7
Koulutus sekä terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut (tol P+Q)	37 912	34 507	3 404	9,9
Terveydenhuolto: Yksityiset (tol Q)	34 606	31 933	2 673	8,4
Majoitus ja ravitsemustoiminta (tol I)	38 388	38 210	177	0,5
Kiinteistöalan toiminta (tol L)	26 027	26 324	-297	-1,1
Ohjelmistot ja tietopalvelutoiminta (tol 61-63)	65 979	66 898	-919	-1,4
Elintarviketeollisuus (tol 10-12)	95 095	98 873	-3 778	-3,8
Tieteellinen tutkimus ja tekninen testaus (tol 72, 712)	2 206	2 308	-102	-4,4
Palvelualat yhteensä (tol G-U)	917 625	1 009 013	-91 388	-9,1
Tukku- ja vähittäiskauppa (tol G)	575 462	641 881	-66 419	-10,3
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta ym.(tol M+N)	77 776	91 684	-13 908	-15,2
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (tol 33)	23 448	27 719	-4 270	-15,4
Kuljetus ja varastointi (tol H)	61 192	73 436	-12 245	-16,7
Rakentaminen (tol F)	182 520	219 151	-36 632	-16,7
Kaikki toimialat (tol A-X)	1 809 173	2 265 168	-455 995	-20,1
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (tol 161)	38 883	51 292	-12 409	-24,2
Tietokoneiden ym. Valmistus (tol 26-27)	36 722	50 078	-13 356	-26,7
Metallituotteiden valmistus (tol 25)	95 958	133 582	-37 624	-28,2
Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus (tol 23)	13 478	18 892	-5 415	-28,7
Jalostus (tol BC-DF)	807 409	1 136 307	-328 898	-28,9
Koko teollisuus (tol BCD)	628 197	916 724	-288 527	-31,5
Teollisuus (tol C)	562 357	846 700	-284 343	-33,6
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (tol 162+310)	27 031	41 742	-14 711	-35,2
Metalliteollisuus (tol 24-30)	208 862	350 280	-141 419	-40,4
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (tol 28)	73 754	158 971	-85 217	-53,6

KEHITYS KESKI-KARJALASSA 1.-6.2009/1.-6.2008

Koulutus sekä terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut (tol P+Q)
Majoitus- ja ravitsemustoiminta (tol I)
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (tol M+N)
Tukku- ja vähittäiskauppa (tol G)
Palvelualat yhteensä (tol G-U)
Rakentaminen (tol F)
Kuljetus ja varastointi (tol H)
Kaikki toimialat yhteensä (tol A-X)
Jalostus (tol BC+DF)
Koko teollisuus (tol BCD)
Puutavaran valmistus (tol 162+310)
Metallituotteiden valmistus (tol 25)
Teollisuus (tol C)
Puun sahaus höyläys ja kyllästys (tol 161)
Metalliteollisuus (tol 24-30)
Koneiden ja laitteiden valmistus (tol 26-27, 28)

Pielisen Karjalan seutukunta

teet vientiteollisuudessa

joiden liikevaihdot ovat vähentyneet vain reilun prosentin verran. Kauppa, palvelut yhteensä ja rakentaminen ovat jääneet kymmeneksen edellisen jakson liikevaihdosta. Kuljetusalan liikevaihto on pienentynyt viidenneksen.

Taantuman myötä myös yritysten henkilöstö on vähentynyt, kun yritykset ovat joutuneet lomauttamaan ja irtisanomaan työntekijöitään. Henkilöstömäärä on vähentynyt liki 6 % edeltävän vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Kaikkien toimialojen palkkasumma on sentään kasvanut niukasti.

Maailmanlaajuisen taloustaantumun myötä on keskikarjalaisten yritysten vienti romahtanut tämän vuoden ensimmäisellä vuosipuolikkaalla edelliseen vastaavaan aikaan verrattuna: teollisuuden viennin arvo on puolittunut.

Risto Hiltunen,
Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI

Kasvu taittui Pielisen Karjalassa

Pielisen Karjalan kasvu taittui muiden mukana vuoden 2009 alkupuoliskolla. Kone- ja laitevalmistus, elintarviketeollisuus ja matkailu olivat valopilkkuja. Puu- ja kivialan vaikeudet jatkuivat, ja elvytysrakentaminen ei vielä purrut.

Vuoden 2009 alkupuoliskolla yritysten liikevaihto laski 11,9 % ja henkilöstömäärä 3,9 %, mutta palkkasumma kasvoi 1,6 %. Vienti supistui 13,8 %. Nämä Pielisen Karjalan synkät luvut ovat tälläkin kertaa Pohjois-Karjalan parhaat. Surullista näissä luvuissa on se, että puhutaan prosenteista: miinusmerkkisiä lukuja paikkaamaan tarvitaan aina absoluuttisesti suuremmat positiiviset luvut, että päästään edes lähtötasoon. 11,9 % liikevaihdon kokonaislasku tarkoittaa yli 45 miljoonaa euroa.

Lukujen taustalta näkyy sekä laman pohjan laajuus että pitkäkestoisuus. Erityisesti Pielisen Karjalan lukuja painaa puun sauhuksen vähyys ja koko teollisuuden takapakki. Metalliteollisuus on jatkanut seutukunnassa hyvää menoaan, ja se on notkahtanut vain hieman eli -4,2 % kun koko Pohjois-Karjalan tasolla lasku on murskaava, yli 40 %. Pielisen Karjalan palvelualueiden laskua -3,3 % voidaan pitää "torjuntavoittona".

Pielisen Karjalan valopilkkuja ovat kone- ja laitevalmistus, elintarviketeollisuus, hallinto- ja tukipalvelut sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta. Näillä aloilla kirjattiin liikevaihdon kasvua edellisvuoden vastaavaan jaksoon verrattuna. Pielisen Karjala on niitä harvoja seutukuntia Suomessa, joissa kasvu jatkui majoitus- ja ravitsemistoiminnassa. Tämä on pitkälti venäläismatkailun ansiota.

Metsäteollisuudessa on päästy pahimman yli: yksikköjä ei suljettu ja käyttöasteet niissä alkoivat nousta kuukausi kuukaudelta. Kiviteollisuus toipuu hitaammin, ja siellä menetetyt työpaikat on voitettavissa takaisin vaikeammin.

Uskon, että pohja on nyt saavutettu. Elvytysrakentaminen, puumarkkinoiden vilkastuminen ja teollisuuden laajennusrakentaminen alkoivat nostaa Pielisen Karjalaa kasvuun.

Asko Saatsi
Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy

6.2008

Liikevaihto

Liikevaihto 1000 e		Muutos	
1.-6.2009	1.-6.2008	1000 e	%
4 412	4 097	315	7,7
3 994	4 042	-47	-1,2
5 857	5 966	-109	-1,8
59 637	65 636	-5 999	-9,1
93 647	103 819	-10 173	-9,8
29 932	33 278	-3 346	-10,1
15 691	19 412	-3 721	-19,2
227 430	302 239	-74 809	-24,8
122 541	185 359	-62 818	-33,9
92 419	152 461	-60 042	-39,4
16 975	29 069	-12 094	-41,6
3 332	5 740	-2 408	-42,0
78 773	141 540	-62 767	-44,3
13 374	24 427	-11 054	-45,3
17 007	35 215	-18 208	-51,7
13 202	28 902	-15 700	-54,3

KEHITYS PIELISEN KARJALASSA 1.-6.2009/1.-6.2008

Liikevaihto

	Liikevaihto 1000 e		Muutos	
	1.-6.2009	1.-6.2008	1000 e	%
Koneiden ja laitteiden valmistus (tol 26-27, 28)	4 721	4 522	199	4,4
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (tol M+N)	7 880	7 550	330	4,4
Elintarviketeollisuus (tol 10-12)	13 624	13 211	413	3,1
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (tol I)	8 056	7 987	68	0,9
Tukku- ja vähittäiskauppa (tol G)	105 288	108 327	-3 039	-2,8
Palvelualat yhteensä (tol G-U)	148 351	153 410	-5 059	-3,3
Metalliteollisuus (tol 24-30)	10 333	10 785	-452	-4,2
Koulutus sekä terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut (tol P+Q)	6 105	6 587	-482	-7,3
Kaikki toimialat yhteensä (tol A-X)	335 431	380 714	-45 283	-11,9
Kuljetus ja varastointi (tol H)	14 581	16 839	-2 258	-13,4
Koko teollisuus (tol BCD)	160 982	190 578	-29 596	-15,5
Jalostus (tol BC+DF)	175 963	208 926	-32 963	-15,8
Metallituotteiden valmistus (tol 25)	4 198	4 987	-789	-15,8
Teollisuus (tol C)	142 300	174 952	-32 653	-18,7
Rakentaminen (tol F)	15 086	18 584	-3 498	-18,8
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (tol 161)	41 573	56 667	-15 094	-26,6
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (tol 162+310)	2 723	4 311	-1 588	-36,8

Metallituotteiden valmistus (25)

Metallituotteiden valmistuksessa kasvun tasoittumisen merkkejä oli näkyvissä jo syksyllä 2008. Muutoksen jyrkkyyttä ei kuitenkaan tuolloin osattu arvioida. Vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla kasvu oli vielä 11,9 %, mutta toisen vuosipuoliskon aikana liikevaihto laski vuoden 2007 tasolle. Koko vuoden liikevaihtoa tarkasteltaessa kasvu oli vielä 6,3%, liikevaihto oli 274 miljoonaa euroa.

Vuoden 2009 ensimmäinen vuosipuolisko on toimialalla ollut jyrkän laskun aikaa. Laskua on ollut viimeisen puolen vuoden aikana yli 28 %. Pohjois-Karjalasta kehitys on seurannut tarkkaan valtakunnallista kehitystä.

Toimialan toimipaikkojen lukumäärä kymmeneen viimeisen vuoden aikana on kasvanut noin 10 % ja on nyt tuon ajanjakson korkeimmalla tasolla. Tällä hetkellä toimipaikkojen lukumäärä on 146. Useat toimialan yrityksistä ovat maakunnan kone- ja laitevalmistustoimialan yritysten sopimusvalmistajia tai alihankkijoita, joten viimeksi mainitun toimialan kehitys heijastuu myös metallituotevalmistukseen.

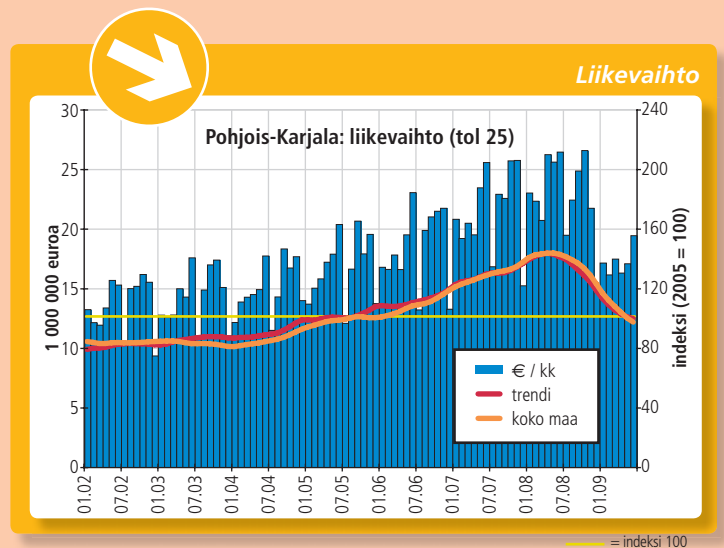
Tilaukannat ovat kone- ja laitevalmistuksen puolella romahtaneet. Kasvuennusteet ovat erittäin varovaisia. Talouskehitys on vaatinut monen maa-

kunnan kone- ja laitevalmistajan sopeuttamaan toimintaansa mm. lomauttamalla ja jopa irtisanomalla henkilöstöä.

Metallituotteiden valmistuksen toimialalla henkilöstön määrä Pohjois-Karjalassa on ollut kasvussa vuoden 2003 laskun jälkeen vuoteen 2008 saakka. Vuoden 2008 aikana henkilöstön määrä oli huipussaan ja sen jälkeen kehitys on ollut negatiivista.

Vuoden 2009 ensimmäisen puolivuotisjakson aikana henkilöstön kehitys on ollut toimialalla 11,9 % pienempi verrattuna aikaisemman vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

Nykyisessä markkinatilanteessa, jossa ei ole käännettä parempaan vielä näkyvissä, henkilöstön määrän kehitys tulee olemaan toimialalla edelleen negatiivista. Lisäksi alan kilpailukyvyyn lisäämisek-

Metalliteollisuus (24-30)

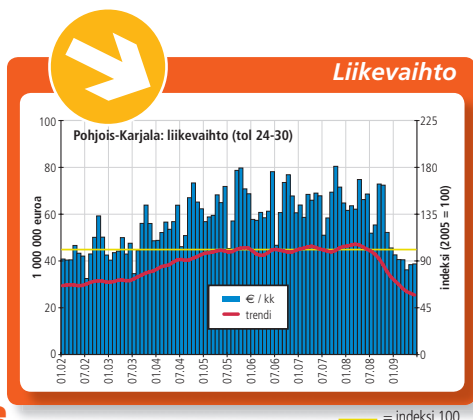
Metalliteollisuuden toimialaryhmässä alan yritysten liikevaihto laski 5,3 % Pohjois-Karjalassa vuonna 2008. Liikevaihto toimialaryhmässä oli 745,1 miljoonaa euroa.

Muutokset toimialalla olivat suhteellisen pieniä vuosien 2006 – 2008 välillä. Vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla toimialaryhmän liikevaihdon kehitys oli vielä suotuisaa ja laskua ei tapahtunut, mutta toisella vuosipuoliskolla kehitys oli kuitenkin selkeästi jo negatiivista.

Vuoden 2009 ensimmäisten kuuden kuukauden kehityksessä näkyy selkeä taloudessa tapahtunut muutos. Toimialan liikevaihto on pienentynyt yli 40 %.

Toimialan vienti on ollut laskussa vuodesta 2007 lähtien. Vuoden 2008 toimialaryhmän viennin arvo oli 351,4 miljoonaa euroa. Metalliteollisuutta koskevat samat haasteet kuin metallituotteiden tai koneiden ja laitteiden tuotannon toimialoilla.

Tapio Kinnunen

Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (33)

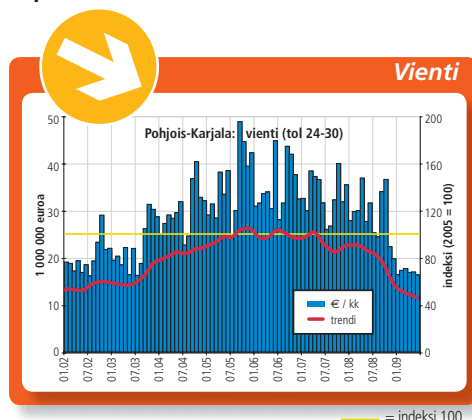
Koneiden ja laitteiden huollon ja asennuksen toimialalla maailmantaloudessa tapahtuneet muutokset eivät vielä näkyneet vuoden 2008 puolella. Toimiala kasvoi 2008 aikana 10,4 %.

Muutos markkinoilla on kuitenkin jo selkeästi näkyvissä vuoden 2009 ensimmäisen puolen vuoden liikevaihdon kehityksessä, joka on 21 % pienempi kuin edellisenä vuonna. Toimialan liikevaihto oli vuonna 2008 noin 74,6 miljoonaa euroa. Vuoden 2009 ensimmäisen kuuden kuukauden liikevaihto toimialalla oli noin 28,8 miljoonaa euroa.

Vuonna 2008 koko maassa toimialalla liikevaihto kasvoi 6,45 % eli Pohjois-Karjalassa toimialalla meni vielä tuolloin koko maahan verrattuna paremmin. Vuoden 2009 kuuden ensimmäisen kuukauden aikana toimialan liikevaihto on valtakunnallisestikin pudonnut miltei 15 %.

Toimialaan vaikuttavat vuonna 2009 koko metallia ja metsäteollisuutta koskevat epävarmuustekijät. Ensi vuosikin on haasteellinen, kun koko metalli- ja metsäteollisuuden tuotanto ei ole täydeltä kapasiteetiltaan käytössä. Lisäksi alan liikevaihto voi supistua pysyvästikin, jos muun teollisuuden tuotantoa siirtyy maakunnasta pois. Tällöin koneiden ja laitteiden huoltotarve vähenee.

Tapio Kinnunen

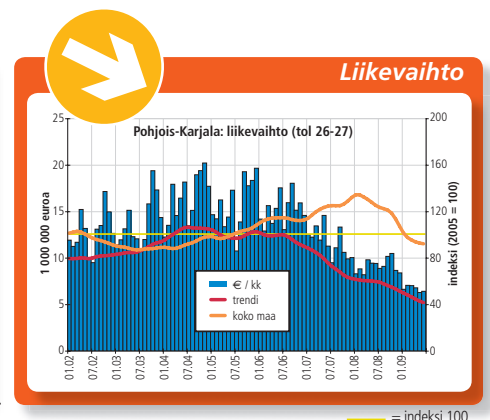
Sähköteknisten tuotteiden valmistus (26-27)

Sähköteknisten tuotteiden valmistuksen liikevaihto on pudonnut noin 37 %:iin ennätysvuodesta 2004. Liikevaihto on supistunut 5 vuotena peräkkäin. Vuosina 2007 ja 2008 Suomen entisen supertoimialan liikevaihto supistui yli 20 % vuositasolla.

Rajuhko alamäki jatkui kuluvan vuoden kahdella ensimmäisellä vuosineljänneksellä; tammi-maaliskuussa -18 % ja huhti-kesäkuussa peräti -32 % edellisen vuoden vastaaviin neljänneksiin verrattuna. Takana on yksi maan suurimmasta alueellisesta äkillisestä rakennemuutoksesta. Perlos Oyj:n tuotannon alasajo oli yksi merkittävä osa valtakunnallisessa toimialan rakennemuutoksessa.

Vienti-intensiivisen toimialan nykyiset ongelmat johtuvat globaalista pienentyneestä kysynnästä. Rahassa mitattuna Pohjois-Karjalan nykyinen tuotanto on selvästi alle 10 miljoonaa euroa/kk, kun se parhaimmillaan oli noin 25 miljoonaa euroa. Alan yritysten lukumäärä on 34 (=36 toimipaikkaa).

Henkilöstön määrän kasvoi puolivuotistalossa vielä 2006, jonka jälkeen kehitys on ollut huomattavan negatiivista: 2/2007 -30 %, 1/2008 -53 %, 2/2008 -23 % ja 1/2009 -11 %. Toimialan tuotanto tapahtuu Joensuun seudulla lähes kokonaan, joten Pie-lisen Karjalasta ja Keski-Karjalasta ei ole vastaavia

si automaation tasoa tullaan jatkossa lisäämään. Työvoiman tarve ei välttämättä nouse kuten ennen, vaikka tuotantomäärät kasvaisivat. Talouskriisin jälkeen osa tuotannosta ei välttämättä edes palaudu entiselle toimipaikalleen, vaan se voi siirtyä kokonaan pois Suomesta. Tätä kehitystä vie eteenpäin kustannustasokilpailu, joka siirtää tiettyä liiketoimintaa halvempien tuotantokustannusten maihin.

Vienti metallituotteiden valmistuksessa Pohjois-Karjalassa on viime vuosina kehittynyt erittäin positiivisesti. Vuoden 2008 aikana toimialan vienti kasvoi vielä yli 20 %. Viennin arvo alalla vuonna 2008 oli 82,7 miljoonaa euroa. Viennin osuus toimialan liikevaihdosta oli siis n. 30,2 %.

Toimialan yritykset ovat investoineet kalustoon viime vuosina ja alan teollisuudessa Pohjois-Karjalassa on tehokas tuotantolaitteisto. Toimialan vahvana säilyminen edellyttää yritysten omien tuotteiden kehittämiseen lisääntyvää panostamista ja yritysten kansainvälisen kilpailukykyyn kehittämistä sekä verkostomaisen toiminnan edelleen laajentamista. Yritysten kilpailukykyyn ja tuottavuuden kehittämisessä myös henkilöstön ammatillisen osaamisen syventäminen on ensisijaisen tärkeää.

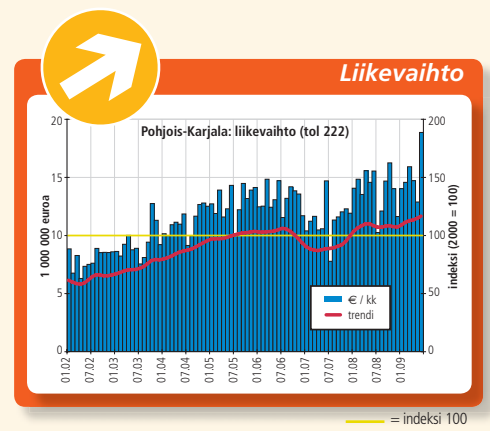
Tapio Kinnunen

Muovituotteiden valmistus (222)

Muovituotteiden valmistuksen liikevaihto yltää vuositasolla lähes 200 miljoonaan euroon. Yrityksiä on 35, joista vientiä harjoittaa 15. Viennin osuus liikevaihdosta on noin 50 %. Tuotannon arvo laski vuonna 2007 noin 15 %, mutta kääntyi yli 20 % kasvuun seuraavana vuonna.

Miellyttävä uutinen on, että tuotanto on yhä jaksanut kasvaa, tosin vaatimattomammin; kuluvan vuoden 1. neljänneksellä 5 % ja 2. neljännekselläkin nykyolosuhteissa huomion arvoiset 1,7 %. Tammi-kesäkuun 2009 kasvuksi suhteessa edellisen vuoden vastaavaan periodiin saadaan 3,2 %. Kasvu oli voimakkaampaa Joensuun seudulla kuin muualla Pohjois-Karjalassa. Joensuun seudun osuus kokonaistuotannosta on kolme neljäsosaa.

Henkilöstön määrä (n. 800) kasvoi vuonna 2008 noin 15 %, mutta kuluvan vuoden 1. puolisko näyt-

tää 7 %:n pudotusta. Henkilöstön määrän kehitys on ollut Pohjois-Karjalassa taantuman kokonaiskuvan mukainen.

Erkki Rönkkö

Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (28)

tietoja olemassa. Yksinkertaisilla laskutoimituksilla (Pohjois-Karjala / Joensuun seutu) voidaan arvioida Joensuun seudun ulkopuoliseksi tuotannoksi vuositasolla hieman alle 10 miljoonaa euroa, mikä tapahtuu 7 yrityksen voimin.

Valtakunnallisestikin elektroniikka- ja sähköteollisuuden rakennemuutos on ajoittunut 2000-luvulle. Kahdeksan viimeisen vuoden aikana Suomessa olutta tuotantoa on siirretty lähelle massamarkkinoita ja/tai halvempien työvoimakustannusten alueille. Massatuotanto on jättänyt Suomen ja tulevaisuus on pienivolyymisen teollisuuselektroniikan varassa. Toimialan sisällä entistä näkyvämpi rooli on tullut sähkötekniiselle teollisuudelle aiemman tietoliikennevälineiden valmistuksen kustannuksella.

Erkki Rönkkö

Kone- ja laitevalmistuksen puolella maailmantaloudessa tapahtuneet muutokset vaikuttivat jo hieman vuoden 2008 kehitykseen. Toimialan liikevaihto laski 6 % Pohjois-Karjalassa ollen noin 345,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2008 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana toimiala vielä kasvoi, mutta vuoden viimeisen neljänneksen kehitys oli kuitenkin yli 33 % negatiivinen, mikä vaikutti koko vuoden kehitykseen muuttaen sen negatiiviseksi.

Vuoden 2009 ensimmäisen puolivuotisjakson aikana toimialan kehitys on ollut synkkä. Liikevaihto on pudonnut yli 53% edellisestä vuodesta. Toimialan kehitys Pohjois-Karjalassa kulkee selkeästi alhaisemmalla tasolla verrattuna valtakunnalliseen kehitykseen.

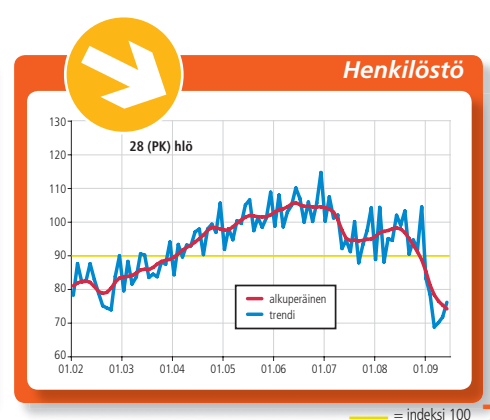
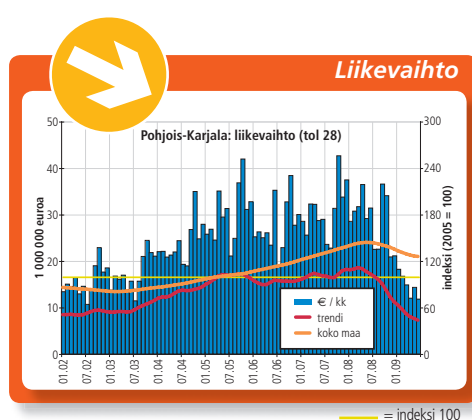
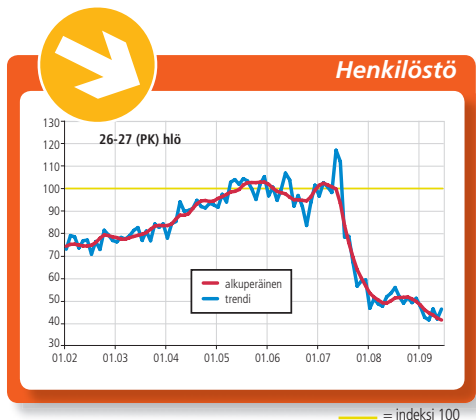
Koko maassa toimialan liikevaihto kasvoi vuonna 2008 yli 12 %. Vuoden 2009 kuuden ensimmäisen kuukauden aikana toimialan liikevaihto on valtakunnallisestikin pudonnut miltei 16 %. Alaan vaikuttavat vuonna 2009 koko maailmantaloutta koskevat epävarmuustekijät ja rahoituksen kallistuminen. Vientimaiden talouden toipuminen taantumasta on tällä hetkellä hidasta ja ensi vuosi tulee olemaan alalle erittäin haasteellinen.

Alan toimipaikkojen lukumäärä Pohjois-Karjalassa oli vuonna 2008 noin 44.

Pohjois-Karjalassa koneiden ja laitteiden valmistuksen henkilöstön määrä vuoden 2009 ensimmäisellä vuosipuoliskolla on keskimäärin 21,5 % pienempi kuin vuotta aiemmin.

Muutosta toimialalla on henkilöstömäärän kehityksessä tapahtunut, sillä vielä muutama vuosi sitten toimiala kuului henkilöstömäärältään nopeimmin kasvaviin aloihin. Vielä vuonna 2006 henkilöstön määrä lisääntyi 5,7 % edelliseen vuoteen nähden. Kasvu taittui kuitenkin selvästi vuoden 2007 alussa ja henkilöstön määrä on siitä lähtien ollut laskussa.

Tapio Kinnunen

Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (161)

Vuoden 2009 ensimmäisellä puoliskolla toimialan liikevaihto laski 94,1 miljoonaan euroon, kun edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksona liikevaihto oli 132,6 miljoonaa euroa. Laskua kertyi näin 29 %. Edellisen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna toimialan vienti laski vuoden 2009 ensimmäisellä puoliskolla 25,6 %, 50,5 miljoonaan euroon. Toimialan henkilöstömäärä laski ajanjaksolla 12,2 %.

Vuoden 2007 syksyllä alkanut sahateollisuuden alamäki jatkui jyrkkänä edelleen vuoden 2009 alkupuoliskolla. Pohjois-Karjalan tilanne ei ole muuhun maahan verrattuna mitenkään poikkeuksellinen. Koko maassa sahatavaran tuotanto laski tammi-kesäkuussa 2009 noin 30 %.

Mänty- ja kuusitukin kantohinta laski alkuvuonna, mutta keväällä ja kesällä suuria muutoksia ei tapahtunut. Nyt kumpikin puulaji on noin 48 euron kuutiohintatasolla. Mänty- ja kuusisahatavaran vientihinnat putosivat alkuvuoden aikana, mutta kääntyivät kesällä nousuun. Suurten vientisahojen kannattavuus ei ole edelleenkaan hyvä.

Omalta osaltaan sahatavaran tuotantoa on 2009 vähentänyt hitaana käyvä tukkipuukauppa. Pohjois-Karjalan osalta yksittäisiä positiivisia merkkejä tukkipuukaupan vilkastumisesta on uutisoitu.

Sahatavaran tuotanto Suomessa tullee jäämään vuonna 2009 noin 7,5 miljoonaan kuutioon, kun se 2008 oli hieman alle 10 miljoonaa kuutiota. Tuotanto putoaa näin 1990-luvun alkuvuosien tasolle. Toimialan tilanne jatkuu edelleen vaikeana, eikä mitään merkittävää positiivista käännettä ole odotettavissa loppuvuoden aikana.

Jarkko Tenhunen

Puutavaran valmistus (162 + 310)

Vuoden 2009 ensimmäisellä puoliskolla toimialojen liikevaihto laski peräti 37,7 % päätynä 46,3 miljoonaan euroon, kun edellisenä vuonna vastaavan ajanjakson liikevaihto oli 74,3 miljoonaa euroa. Henkilöstömäärä putosi 25,5 %. Toimialojen vienti romahti 52,2 %, päätynä 14,3 miljoonaan euroon.

Pohjois-Karjalassa merkittävimmät toimialat ovat puulevyjen valmistus, rakennuspuusepäntuotteiden valmistus, kalusteiden valmistus ja puuelementtisekä valmistalojen tuotanto. Puutuotteiden kysyntä on pääosin kytköksissä rakentamisen kehittämiseen. Rakentaminen laskee vuoden 2009 aikana Suomessa merkittävästi ja puutuotteiden keskeisellä markkina-alueella Euroopassa odotetaan rakentamiseen noin 11 % laskua. Korjausrakentamisen näkyvät vaihtelevat Euroopassa maittäin.

Toimialojen näkyvät loppuvuonna 2009 Pohjois-Karjalassa ovat synkät, eikä käännettä parempaan ole odotettavissa.

Jarkko Tenhunen

Kivien leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely (237)

Kivien leikkaamisen, muotoilun ja viimeistelyn toimialan liikevaihto putosi vuoden 2009 ensimmäisellä puoliskolla yli 23 % eli lähes 7,5 miljoonaa euroa edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Liikevaihdossa tapahtunut puolivuotismuutos on suurin vuodesta 2000 alkaen tarkasteluaikajaksossa.

Viimeksi kuluneen vuoden aikana pohjoiskarjalaisen kivialan yritysten liikevaihto ylitti 68 miljoonaa euroa lähinnä vuoden 2008 jälkimmäisen puoliskon ansiosta, jolloin liikevaihto kasvoi 7,2 % vuoden 2007 tasosta. Vuoden 2009 ensimmäisen puoliskon liikevaihto jäi hieman alle 25 miljoonaan euroon, kun se edeltävän vuoden vastaavaan ajanjaksona ylitti 32 miljoonaa euroa.

Kivien leikkaamisen, muotoilun ja viimeistelyn toimialan viennin arvo oli 43,5 % (lähes 30 miljoonaa euroa) viimeksi kuluneen vuoden liikevaihdosta. Viennin arvo tippui vuoden 2009 ensimmäisellä puoliskolla 2 miljoonaa euroa eli 15 % edeltävän vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Viennissä pudotus on ollut suurta, mutta kuitenkin maltillisempaa kotimarkkinoilla tapahtuneeseen muutokseen nähden.

Kivituotteiden valmistusta harjoittavien yritysten määrä on vakiintunut noin 20:een maakunnassa. Kivialan yrityskannan pieniuudesta johtuen ei toimialalta ole saatavissa seutukuntakohtaisia liikevaihdon kehitystietoja.

Tuukka Arosara

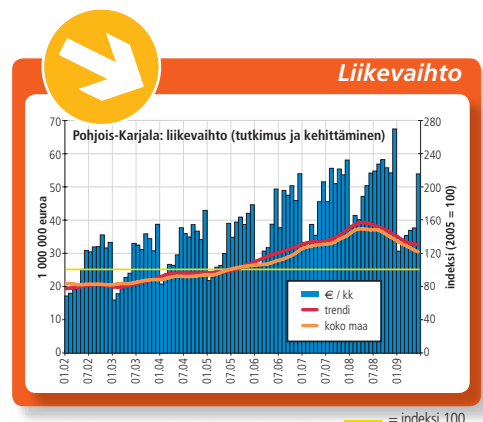
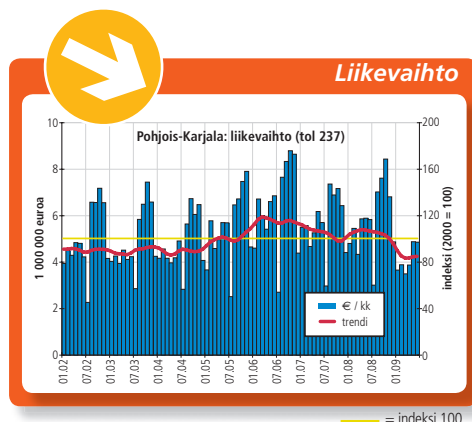
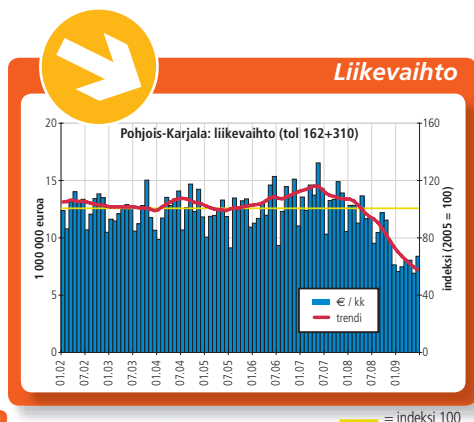
Rakentaminen (F)

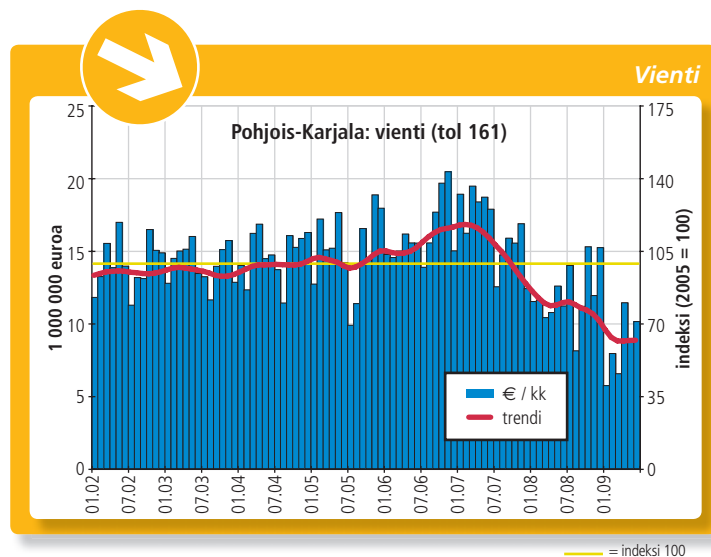
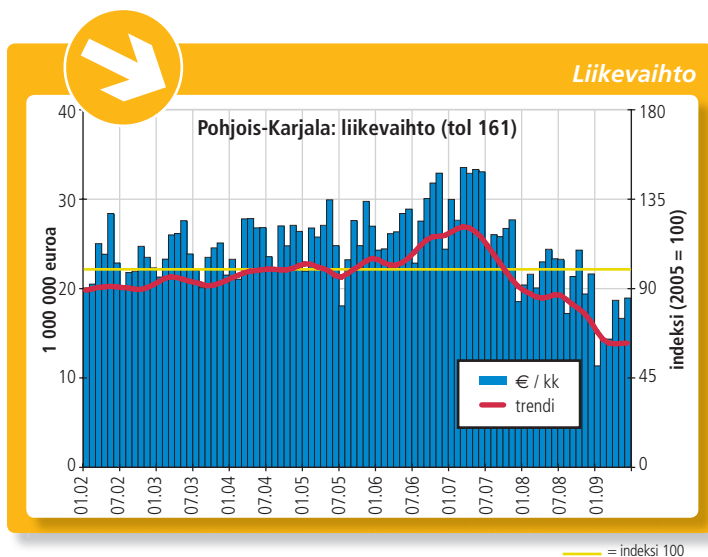
Vuoden 2009 alkupuoliskolla rakentamisen liikevaihto oli 227,8 miljoonaa euroa, laskua kertyi 16 %, kun edellisen vuoden vastaava ajankohtana liikevaihto oli vielä 271 miljoonaa euroa. Tammi-kesäkuun aikana henkilöstömäärä rakentamisessa väheni 7,6 % edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Pohjois-Karjalassa vuosia kestänyt rakentamisen kasvu taittui nyt laskuun, kun suuria urakoita liike- ja toimistorakentamisessa päättyi ja lisäksi uudisrakentaminen on vähentynyt voimakkaasti. Rakentamisen toimialalla kehitys Pohjois-Karjalassa on samanlaista kuin muuallakin maassa. Koko maassa tammi-kesäkuussa 2009 rakentamisen liikevaihto laski 16,3 %.

Koko maan tasolla valtion tukitoimet asuntotuotantoon parantavat tilannetta alkuvuoden synkimpiin arvioihin verrattuna. Ensimmäisen elvytyksen vaikutukset alkavat näkyä korjausrakentamisessa sekä infrarakentamisessa. Korjausrakentamiselle ei kuitenkaan ennusteta merkittävää kasvua vielä ensi vuodellekaan. Toimitalarakentaminen tulee lasemaan loppuvuonna 2009 dramaattisesti. Toimialan kehitys Pohjois-Karjalassa noudatellee valtakunnan tason trendejä – talvesta 2009-2010 odotetaan rakennusalailla vaikeaa.

Jarkko Tenhunen

Kuljetus (H)

Kuljetus ja varastointi (= terminaali- ja pysäköintipalvelut, lastinkäsittely) kehittyi 2005 - 2008 suotuisasti, 4,5-7 % vuosittain, mutta pitemmällä aikavälillä kehitys on ollut koko maan keskiarvoa heikompaa.

Suhdannekuva on tyypillinen: 1/2008 +8 %, 2/2008 +8 %, 3/2008 +6 % ja 4/2008 -1 %. Kehitys jyrkkeni alkuvuodesta: tammi-maaliskuu -14 % ja huhti-kesäkuu -19 %. Kehitys on ollut jokseenkin identtistä myös Pielisen Karjalassa ja Keski-Karjalassa.

Alalla toimii Pohjois-Karjalassa noin 750 yritystä ja kokonaisliikevaihto ylittää vuositason 220 miljoonaa euroon. Henkilöstömäärän kehitys on ollut olematonta ja muutokset minimaalisia jo useamman vuoden. Kehitys kääntyi lievästi negatiiviseksi vuoden 2008 jälkipuoliskolla heiketen sitten 7,5 % tammi-kesäkuussa 2009.

Erkki Rönkkö

Elintarviketeollisuus (10-12)

Elintarviketeollisuuden liikevaihdossa oli pientä laskua vuoden 2009 ensimmäisellä vuosipuoliskolla parin vuoden nopeamman kasvun jälkeen. Toimiala on kuitenkin luonteeltaan stabiilimpi kuin moni muu. Liikevaihdon lasku taantumassa on ollut loivempi kuin teollisuudessa muutoin. Myös alueellisesti muutossuunnat vaihtelevat - liikevaihto on laskenut lähinnä Joensuun seudulla. Henkilöstömäärä toimialalla on kuitenkin säilynyt jokseenkin ennallaan.

Elintarviketeollisuuden liikevaihto lähti kasvuun vuoden 2007 aikana ja hyvä kehitys jatkui myös vuoden 2008 kummallakin vuosipuoliskolla. Koko vuoden 2008 kasvuksi summautui 7,1 prosenttia. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihdon kasvu taittui; tammi-maaliskuussa liikevaihto supistui hieman ja huhti-kesäkuussa jo 4,3 prosenttia. Vuoden 2009 ensimmäisen vuosipuoliskon liikevaihdon lasku oli 2,6 prosenttia.

Alueellisesti toimialan kehityksessä oli kuitenkin nähtävissä eroja. Samaan aikaan kun Pielisen Karjalassa liikevaihto oli 3,1 prosentin kasvussa Joensuun seudulla liikevaihto puolestaan laski 3,8 prosenttia kiihtyen vielä toisella vuosineljänneksellä. Koko maan tasolla toimialan liikevaihto supistui prosentin kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa.

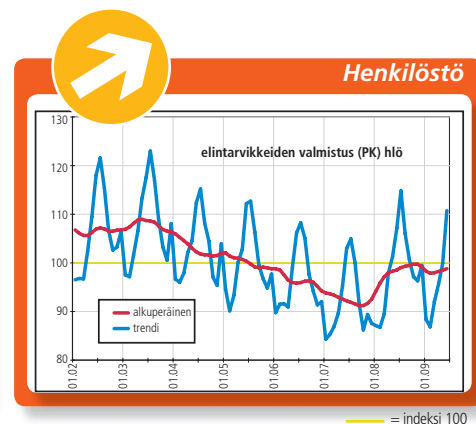
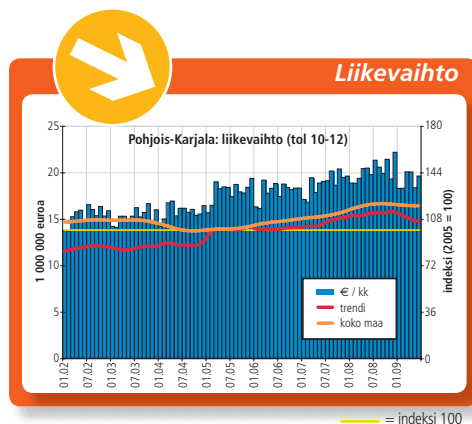
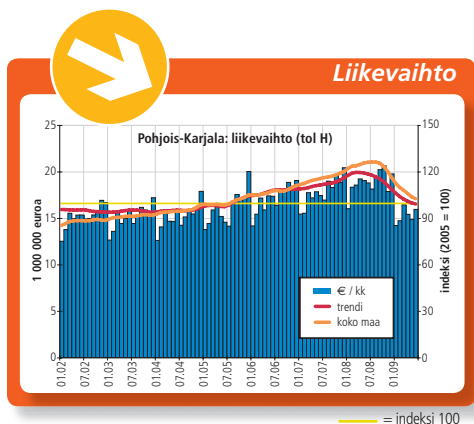
Elintarvikkeiden valmistuksen alkuvuoden liikevaihto Pohjois-Karjalassa oli noin 115 miljoonaa euroa. Laskua edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan oli 3 miljoonaa euroa, pääasiassa Joensuun seutukunnalla. Elintarviketeollisuuden liikevaihdosta runsas 80 prosenttia tulee Joensuun seudulta.

Elintarvikkeiden valmistusta harjoittaa maakunnassa noin 90 yritystä. Pääosa yrityksistä on alle 20 henkilöä työllistäviä. Valtaosa elintarviketalouden liikevaihdosta muodostuu maitotaloustuotteiden valmistuksesta. Muita merkittäviä elintarviketalouden yrityksiä maakunnassa löytyy leipomosektorilta ja lihanjalostuksesta.

Elintarvikkeiden valmistuksessa henkilöstömäärän usean peräkkäisen vuoden heikko kehitys kääntyi 7,2 prosenttia positiiviseksi vuonna 2008. Kasvu kiihtyi vuoden loppua kohden ja vuoden viimeisellä neljänneksellä päästiin 11,3 prosentin kasvulukemiin. Vuoden 2009 ensimmäisellä neljänneksellä kasvua kertyi vielä 1,4 prosenttia, mutta toisella neljänneksellä elintarvikkeiden valmistuksen henkilöstömäärän kehitys jäi edellisvuoden vastaavan neljänneksen tasolle.

Kokonaisuudessaan vuoden 2009 alkupuoliskolla henkilöstömäärä kasvoi hieman, 0,6 %.

Timo Tanskanen

Yrittäjä Marja Saurin viihtyy Pohjois-Karjalassa lähes 30 Ranskassa vietetyn vuoden jälkeen.

Paluumuuttaja Marja Saurin:

”Suomessa on hyvä tehdä töitä”

Ranskassa lähes 30 vuotta asunut Marja Saurin palasi takaisin Pohjois-Karjalaan vuosi sitten. Työllistääkseen itsensä hän perusti Arkkitehtitoimisto Marja Saurinin.

Kun Arkkitehtitoimisto Marja Saurin perustettiin helmikuussa 2009, yrittäjä halusi saada nopeasti näkyvyyttä. Yrityksen graafisen ilmeen luomiseen käytettiin TE-keskuksen DesignStart-ohjelmaa.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta (I)

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihdon myönteinen kehitys on taittunut, mutta kuitenkin liikevaihto kasvoi hieman Pohjois-Karjalassa 0,4 %. Koko maan osalta kehitys oli merkittävästi heikompi ja liikevaihto laski 7,9 %.

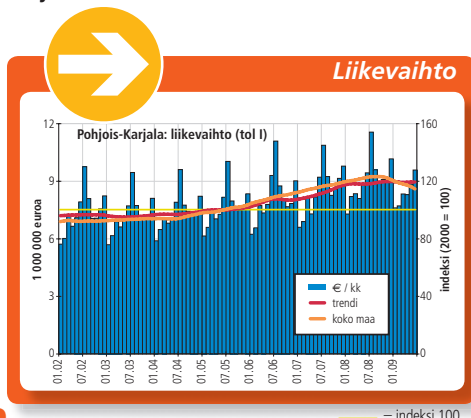
Pohjois-Karjalan liikevaihdon yhteenlaskettu määrä oli ensimmäisellä vuosipuoliskolla 50 miljoonaa euroa. Henkilöstön määrä toimialalla laski edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna 3,0 %. Mökkimatkailun osalta tulokset eivät sisälly esitettyihin lukuihin.

Maakunnan majoitus- ja ravitsemistoiminnan yritykset sijoittuvat pääasiassa Joensuun seudulle. Joensuun seudun vuositason kasvu oli 0,5 %, Pielisen Karjalan seudulla liikevaihto kasvoi myös ja oli lähes 0,9 %. Keski-Karjalan seudulla liikevaihto laski ja vuositason lasku oli 1,2 %.

Laskun taustalla on mm. se, että kokouskauppa vähentyi ensimmäisellä vuosipuoliskolla ja yritysasiakkaiden määrä vähentyi huomattavasti. Hotellien hinnoissa ei ole tapahtunut muutosta; ravitsemispuolella hintojen korotuksia on tehty. Hotellyöpyymiset vähenivät, kun taas retkeilymajoissa ja leirintäalueilla yövyttiin aiempaa enemmän.

Vuodet 2007 ja 2008 olivat kasvun vuosia. Toimialan kehittäminen jatkuu yhteisesti laaditun strategian mukaisesti. Maakunnassa on käynnissä vetovoimaa lisääviä ohjelmajärjestelyjä ja majoituskapasiteettia lisääviä investointeja sekä yleisempiä matkailun kehittämishankkeita. Matkailumarkkinoinnissa internetin yhteisöpalveluilla ja sosiaalisella medially on yhä suurempi merkitys.

Seija Varis

Kiinteistöalan toiminta (L)

Toimialaluokituksen uudistuksen myötä syntyi uusi pääluokka: kiinteistöalan toiminta. Edellinen uudistus oli noin 15 vuotta sitten ja tänä aikana monet talouselämän rakenteet ja toimintatavat ovat muuttuneet rajusti. Näihin muutoksiin vastataan ottamalla käyttöön uusittu toimialaluokitus. Toimialaluokitus on tärkein yksittäinen luokitus, jonka avulla yhteiskunnan taloudellista toimintaa kuvataan.

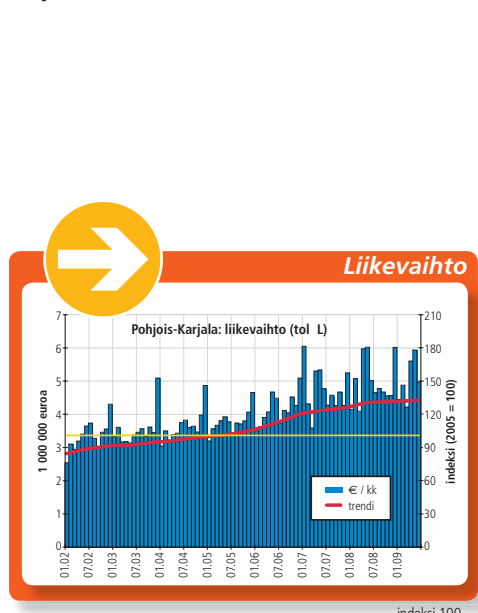
Uuteen pääluokkaan kuuluu kiinteistöjen myynti ja osto, kiinteistöjen vuokraus sekä muut kiinteistöpalvelut, kuten kiinteistöjen arviointi sekä isännöinti toimiala.

Kiinteistöalalla edellisten vuosien myönteinen kehitys selvästi hidastui ja koko alkuvuoden liikevaihto laski 0,9 %. Muutosta voidaan pitää kuitenkin hyvin pienenä. Tammi-maaliskuussa lisäystä oli vielä 1,7 % ja huhti-kesäkuun liikevaihto supistui 2,9 %. Matkan korkotason ansiosta muutokset ovat jääneet vähäisiksi tarkastelujaksolla. Työllisyyden ennakoitu heikkeneminen entisestään luonnollisesti vaikuttaa kiinteistöjen kauppiaan ja vuokrauksen vuoden toisella vuosipuoliskolla.

Koko toimialan liikevaihto oli yhteensä 30 miljoonaa euroa.

Henkilöstön määrä ei laskenut, vaan kasvoi 1,9 %.

Seija Varis

Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus (G)

Tämä pääluokka jakautuu kolmeen osaan: tukku- ja vähittäiskauppa sekä moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus. Tämän toimialan kehitys kuvaa paitsi kulutustavaroiden, myös teollisuuden raaka-aineiden ja investointihyödykkeiden kysyntää.

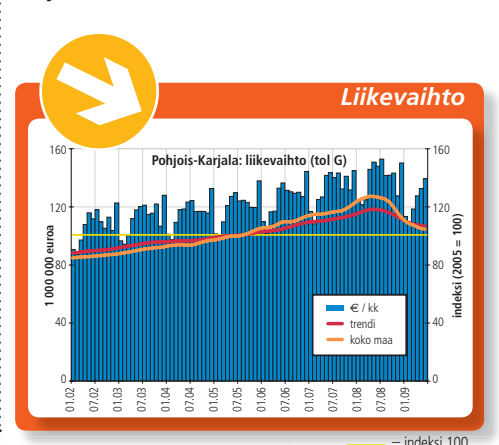
Tämän pääluokan liikevaihto koko Pohjois-Karjalassa laski edellisen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna 9,3 %. Tammi-maaliskuun lasku oli 8,2 %, mutta huhti-kesäkuussa jo 10,1 %. Koko maan tasolla liikevaihdon lasku oli merkittävästi rajumpaa; ensimmäisellä vuosineljänneksellä liikevaihto laski 14,8 % ja toisella vuosineljänneksellä 18,8 %.

Joensuun seudulla tämän pääluokan liikevaihdon lasku oli tarkastelujaksolla 10,3 %. Keski-Karjalan seudulla liikevaihdon edellisen kauden reipas kasvu kääntyi laskuun ja oli 9,1 %, Pielisen Karjalan seudulla alkuvuoden 2009 liikevaihto kääntyi myös voimakkaan kasvun jälkeen laskuun, tosin muita seutukuntia loivemmin ja liikevaihdon lasku oli 2,8 %.

Toimialan liikevaihto yhteensä oli tarkastelujaksolla 740 miljoonaa euroa.

Henkilöstön määrä laski myös ja henkilötyövuosien lasku oli edellisen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna 3,3 %. Toimialaluokka on suuri työnantaja ja palvelukokonaisuuksien monipuolistuminen ja sähköisen kaupan kehittyminen lisäävät kaupan tehtävien tarjontaa. Kaupan ja muiden palvelujen merkitys kansantaloudessa korostuu erityisesti tänä aikana, kun teollisuuden ja maatalouden ja erityisesti vientikaupan osuus maakunnassa vähentyy.

Seija Varis

– Aluksi yritystäni ei löytynyt edes puhelinluettelosta. Ajattelin, että internet-sivut pitää saada äkkiä. Uusyrityskeskukseen kautta sain vinkin eräästä nettisivujen tekijästä. Saman tekijän löysin TE-keskuksen DesignStart-konsulttilistalta ja otin yhteyden häneen, muistelee Marja Saurin yrityksen alkuvaiheita.

DesignStart-ohjelma on tarkoitettu sekä toimiville että toimintaansa aloittaville yrityksille. Sen avulla voidaan kehittää graafisen yrityskuvan lisäksi myös tuotteiden käyttö- ja ulkonäkö-ominaisuuksia. DesignStart toteutetaan yrityskohtaisena konsultointina DesignStart-asiantuntijan ja yritysjohtajan kesken.

– Nettisivujen lisäksi DesignStart-ohjelman avulla yritykselleni suunniteltiin logo, käyntikortit, kirjepaperit ja muukin yrityksen graafinen puoli, kiittelee Saurin.

Marja Saurin on myös TE-keskuksen toimitusjohtajakursseilla.

Suhdeverkon luominen rankkaa

Marja Saurin on pitkän linja yrittäjä. Hänellä on ollut Ranskassa kaksi arkkitehtitoimistoa, Atelier d'Architecture Marja Saurin ja EURL STUDIO YXXI architecture. Yrittäjä hän on ollut vuodesta 1990.

Marja Saurin viihtyi Ranskassa lähes 30 vuotta. Hän kuitenkin vieraili ahkerasti kotiseudullaan Pohjois-Karjalassa, viime vuosina tiiviimpään tahtiin.

– Minusta alkoi tuntua, että Suomessa voisi olla parempi tehdä töitä kuin Ranskassa. Työmentaliiteetti on täällä reilumman tuntuinen. Tietysti myös perheasiat vaikuttivat muuttoon, yrittäjä sanoo.

Hän kertoo myös kokemuksistaan ranskalaisessa yritysmaailmassa.

– Ulkopuolisen pitää tehdä paljon töitä päästääkseen sisäpiiriin. Se on rankkaa. Ranskalaiset luovat suhteensa jo koulupenkillä. Lisäksi toiminnassa on vahva poliittinen nyanssi, Saurin toteaa.

Yrittäjä ei harmittele muuttoaan Suomeen, vaikka paljon työtä vaatinut ranskalainen suhdeverkosto menikin hukkaan.

Tavoitteena laajentaa toimintaa

Marja Saurin lopeteli viime kevään aikana Ranskassa kesken jääneitä vanhoja projektejaan.

– Niiden jälkeen olen tehnyt Suomessa puukerrostaloprojekteja ja julkisivukorjauksia. Pidän myös hieman luentoja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoululla, kertoo Saurin yrityksensä toiminnasta.

Tulevaisuudessa Marja Saurin haluaisi kasvattaa arkkitehtitoimistoaan muutaman hengen työllistäväksi yritykseksi.

– Silloin pystyisin tekemään hieman suurempia töitä. Olen erikoistunut julkisiin rakennuksiin. Olen kiinnostunut peruskorjauksista sekä ekologisesta suunnittelusta.

Yksityiset terveyspalvelut (Q)

Yksityisten terveyspalvelujen tarjonta on ollut maakunnassa voimakkaassa kasvussa niin toimipaikkojen määrällä kuin liikevaihdollakin mitattuna. Yksityisiä terveyspalveluja tarjoavien yritysten määrä Pohjois-Karjalassa on kasvanut vuoden 2005 noin 65:stä nykyiseen yli 120 yritykseen, joilla on yhteensä noin 140 toimipaikkaa.

Yksityisten terveyspalvelujen liikevaihto on kasvanut vuositason tarkasteltuna koko 2000-luvun erityisen voimakasta toimialan kasvu oli vuosina 2007 (+ 26,3 %) ja 2008 (+16,3). Toimialan edeltävien vuosien voimakkaaseen kasvuun nähden vuoden 2009 ensimmäisen vuosipuoliskon liikevaihdon kasvu 0,7 % on ilahduttavan hyvä tulos, vaikka toisella vuosineljänneksellä liikevaihto laski 4,1 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Yksityisten terveyspalvelujen liikevaihto viimeisimmältä vuodelta Pohjois-Karjalassa on lähes 90 miljoonaa euroa.

Yksityiset terveyspalvelut ovat keskittyneet Joensuuun seutukuntaan, missä syntyy 79 % toimialan liikevaihdosta Pohjois-Karjalassa.

Tuukka Arosara

Tietojenkäsittelypalvelut (61-63)

Tietojenkäsittelypalveluiden (ohjelmistot, tietopalvelutoiminta) liikevaihto vuositasona on noin 35 miljoonaa euroa. Kasvukehitys on ollut hyvinkin suotuisaa viimeiset viisi vuotta. Vuonna 2008 liikevaihdon kasvu ylsi yhä plussan puolelle, mutta kuluvan vuoden ensimmäisen puoliskon tulos oli niukasti miinuksella. Ala on yksi nykyisessä kriisissä parhaiten pärjänneistä.

Pielisen-Karjalan ja Keski-Karjalan kasvulukuja ei ole volyymin vähäisyyden takia saatavilla. Muun kuin Joensuun seudun tuotannon, josta vastaa noin 15 mikroyritystä, arvo on alle 5 miljoonaa euroa vuodessa.

Koko talusalueen henkilöstömäärä on sekinnoussut viisi perättäistä vuotta, viime vuonna vielä jopa 10 %. Kehitys jatkui positiivisena myös kuluvan vuoden 1. neljänneksellä (+5,3 %) kääntyen kuitenkin negatiiviseksi 2. neljänneksellä (-2,7 %). Vaikka henkilöstön määrä yltää vasta nyt huippuvuoden 2002 lukuihin, osaavista henkilöistä on pientä puutetta. Kokonaisuutena henkilöstön tarjonta vastannee kysyntää.

Erkki Rönkkö

Hallinto ja tukipalvelutoiminta (M + N)

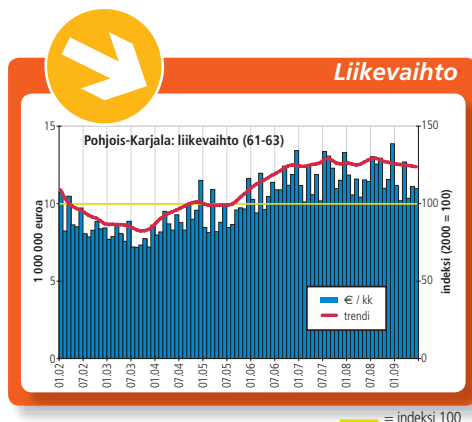
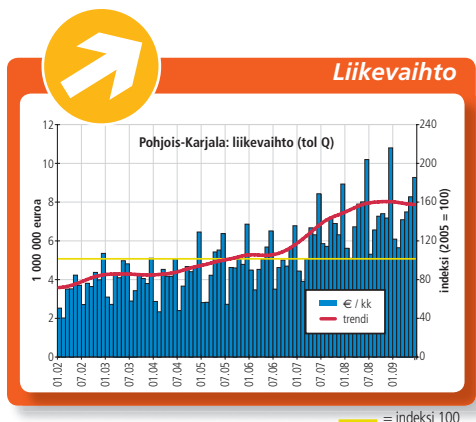
Edellisessä talouskatsauksessa esitelty liike-elämän palvelut -toimialaluokka on jaettu Tilastokeskuksen uudistuksessa kolmeksi uudeksi pääluokaksi. Isoimpia muutoksia ovat monien palvelujen erikoistuminen omille toimialoille ja palvelujen merkityksen kasvaminen teollisuudessa sekä tieto- ja viestintäteknikan ja -palvelujen voimakas kasvu.

Hallinto- ja tukipalvelutoiminnan, tieteellisen ja teknisen toiminnan toimialan kehitystä kuvataan talouskatsauksessa ensimmäisen kerran. Pääluokkaan M lasketaan ammatillisesti, tieteellisesti ja teknisesti erikoistuneet toiminnat, kuten esim. tieteellinen tutkimus, mainostointiminta, arkkitehti- ja insinööripalvelut, laki- ja laskentatoimi ja eläinlääkintäpalvelut. Pääluokkaan N lasketaan lyhytkestoiset tukipalvelut, joissa ei ole niinkään erikoistietämyksen jakaminen vaan rutiiniluonteisen palvelun tuottaminen kuten esim. matkatoimisto ja kiinteistöhoito.

Toimialaluokan (M+N) liikevaihto on kasvanut jopa muuta maata nopeammin vuodesta 2004 lähtien, mutta nyt tammi-kesäkuussa liikevaihto kääntyi laskuun ja se oli 12,9 % vähemmän kuin edellisellä vastaavalla aikajaksolla. Ensimmäisen neljänneksen lasku oli 6,3 % ja toisen neljänneksen 18,3 %.

Henkilöstön määrä kasvoi 1,8 % ajanjaksolla; henkilöstöstä pidetään kiinni ja keskitytään tekemään kehitystyötä. Hallinto- ja tukipalvelutoiminta on yksi aloista, jossa on mahdollisuuksia ja kasvupotentiaalia. Tämän luokan yrityksillä on keskeinen rooli suhdannetilanteen vahvistumisessa ja yritysten kehittämisessä, sillä nämä yritykset tuottavat lisäarvoa useille muille toimialoille.

Seija Varis

Julkaisun rahoittaja

- Pohjois-Karjalan TE-keskus

Yhteistyökumppanit

- Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

- JOSEK Oy

- Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy

PIKES

- Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy

Pohjois-Karjalan talouskatsaus 2 • 2009

Tilastoaineisto: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Aineistojen käsittely, taulukot ja kuvat: TE-keskus,
Alueellinen ennakointi työkaluksi Pohjois-Karjalassa -hanke.

Graafinen suunnittelu ja taitto: Idealmainos Oy

Painatus: PunaMusta Oy

Painosmäärä: 1 500 kpl

Ilmestyminen: kaksi kertaa vuodessa

Toimituskunta:

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Tuukka Arosara
projektisuunnittelija

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Pasi Hirvonen
EU-tiedottaja

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Liisa Huusko
projektipäällikkö

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Tapio Kinnunen
kansainvälistymisasiantuntija

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Matti Kuosmanen
johtaja

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Erkki Rönkkö
yksikön päällikkö

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Timo Tanskanen
rahoitusasiantuntija

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Jarkko Tenhunen
teknologia-asiantuntija

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Seija Varis
yritysiasiantuntija

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Seppo Tiainen
kuntakehityspäällikkö

Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy
Asko Saatsi
toimitusjohtaja

Joensuun Seudun Kehittämissyhtiö
JOSEK Oy
Pekka Nuutinen
toimitusjohtaja

Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy
Risto Hiltunen
toimitusjohtaja

Vipuvoimaa
EU:lta

Katsaus on luettavissa myös Internetissä:

www.te-keskus.fi/pohjois-karjala, www.josek.fi, www.pohjois-karjala.fi, www.keti.fi, www.pikes.fi